Glas zavezникov

Leto II - Št. 246

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, petek 5. aprila 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

VELIK DIPLOMATSKI USPEH VARNOSTNEGA SVETA

Soglasni sprejem obljube o sovjetskem umiku do 6. maja

NEW YORK, 5. aprila. — **Ob zaključku tajne seje Varnostnega sveta, ki je bila v sredo ob 3. uri, so izdali naslednje uradno poročilo:**

«Člani Varnostnega sveta so se sestali na tajni seji danes ob 3. uri. Razen sovjetskega poslanika Gromika so bili prisotni vsi člani. Glavni tajnik je razpravljal s člani nekatere zadeve o protokolih in druge upravnega značaja. Člani Sveta so izrazili neuradno svoje mišljenje o postopku, ki se ga je treba poslužiti pri reševanju perzijskega vprašanja, pri čemer je treba upoštevati odgovora, ki sta ju poslala Sovjetska zveza in Perzija glavnemu tajniku. Svet se bo sestal v četrtek ob 11. uri».

Kot se je izvedelo v poučenih krogih, so delegati pristali na to, da sprejmejo sovjetsko zagotovilo, da bodo sovjetske čete zapustile Perzijo do 6. maja in bo umik neodvisen od pogajanj med Sovjetsko zvezo in Perzijo. Nadalje naj bi se sporazumeli, da preložijo razpravo o perzijski zadevi na 6. maj, ko bodo zahtevali od obeh strank, da poročata Svetu, tako da mu bo mogoče preučiti, ali je potrebno pokreniti kakšno drugo akcijo.

Izvedelo se je tudi, da je ponudbo za preložitev naredil perzijski veleposlanik na neposredno željo perzijskega ministrskega predsednika Sultaneha. Jasno je, da je pomirljiv nastop sovjetske in perzijske vlade dovedel Varnostni svet do največjega diplomatskega uspeha in znatno približal svet k mirni poravnavi spora, ki je v izvestnih trenotkih kazal, da ograža podlago nove mirovne ustanove.

Javna seja Sveta

Varnostni svet organizacije ZN se je sestal včeraj ob 16. uri na redno javno sejo. Sovjetski delegat Gromiko ni bil prisoten.

Ameriški zunanji minister Byrnes je izročil predlog, po katerem naj bi Svet na temelju sovjetskih zagotovil o umiku čet Rdeče armade iz Perzije, odložil razpravo na 6. maj in tedaj ukrepal o perzijskem vprašanju. Predlog med drugim pravi, da morata tedaj sovjetska in perzijska vlada obvestiti Varnostni svet, če je umik čet popolnoma izveden.

Predlog dodaja, da če bi v tem času sovjetska ali perzijska vlada ali kak član Varnostnega sveta zavlačeval ali ogražal zakasnitev takojšnjega umika sovjetskih čet, morajo to takoj predložiti v preučitev Varnostnemu svetu.

Egiptski delegat Hasan paša je podprl Byrnesov predlog in dejal: «Na prvi preizkusnji Sveta so si velesile gledale v oči z majhnimi narodi.»

«Upamo, da je Svet spoznal, da je ta organ edino orodje miru, ki živi in bo živel.»

Britanski delegat sir Alexander Cadogan je podprl Byrnesov predlog in izjavil: «Če ga bodo sprejeli, smo danes napravili prvi korak k mirni in prijateljski ureditvi te zadeve. Svet se mora zadovoljiti s sovjetskimi zagotovili za izvedbo.»

Sedem od desetih članov se je izjavilo za Byrnesov predlog, kateremu je zajamčen uspeh.

Člani, ki so za ta predlog so: Združene države, Velika Britanija, Brazil, Egipt, Poljska, Francija in Mehika. Poljski delegat je pripomnil, da bo predlog služil obdržanju svetovnega miru.

Varnostni svet je končno odobril Byrnesov predlog z 9 glasovi. Avstralski delegat se ni udeležil glasovanja, nihče pa ni glasoval proti.

Perzijski zastopnik Husein Ala je izjavil: «Perzija je prejela zagotovila in dosegla s pomočjo Združenih narodov pozitivne rezultate, ki jih sama ne bi mogla doseči. To je temelj, na katerega moramo graditi upanje bodočnosti.»

Svet so odložili na prihodnji torek.

Celotno besedilo predloga, ki ga je stavil Byrnes in ga odobril Svet pojasnjuje, da je Svet sklenil odgoditi vprašanje do 6. maja na zagotovilo Sovjetske vlade, da je umik čet iz Perzije že pričel in ima sovjetska vlada namen izvesti umik čimprej ter da upa, da bo umik iz Perzije izveden v teku petih ali šestih tednov in da končno niso predlogi za pogajanja med Perzijo in sovjetsko vlado v zvezi z umikom sovjetskih čet.

Predlog dodaja, da si Svet prizadeva odvrniti vsako možnost, da bi prisotnost sovjetskih čet vplivala na potek pogajanj med vladama Perzije in Sovjetske zveze.

Priprave za umik

Izvedelo se je, da so sovjetske čete, ki so nastanjene v mestu Kazvin, važnem cestnem in železniškem križišču, ki je približno 140 km severozahodno od Teherana, obljubile, da se bodo umaknile; 2/3 sovjetskega civilnega osebja je že odpotovalo.

Opazovalci britanskega letalstva so sporočili, da so opazili znake odhoda sovjetskih čet iz Mešede (severovzhodna Perzija).

Perzijski časnikarji Reuterjevega urada v Teheranu, ki so se vrnili iz 40 urnega potovanja po zasedeni Perziji, so izjavili, da so videli priti v Kazvin na severozahodno cesti, ki vodi v Zenjan, dolge vrste sovjetskih čet in odhajati proti Reshtu, perzijskemu pristanišču ob Kaspiškem morju. Pustili so majhen oddelek na železniški postaji v Kazvinu, da izvrši predajo v Perziji. V Hosseinabadu, ki je 12 km severno od Kazvina, je v petih urah vozilo skozi vas 600 sovjetskih tovornih avtomobilov v smeri proti Reshtu. Premikanja so se nadaljevala vso noč. V dveh dneh so časnikarja ustavili samo dvakrat: prvič na perzijskem bloku med Teheranom in Therajem in drugič ga je ustavil sovjetski vojak približno 7 km od Kazvina.

Pojasnila princa Muzaffara Firouza

Iz verodostojnih virov se je izvedelo, da predvidevajo sovjetsko-perzijski razgovori enako soudeležbo Perzije in Sovjetske zveze pri bodoči petrolejski družbi namesto z udeležbo Sovjetske zveze v višini 51%; prav tako tudi predlog, da bo udeleženih v bodočem perzijskem parlamentu najmanj 50 Sovjetom naklonjenih poslancev.

Princ Muzaffar Firouz, namestnik zunanjega ministra in predstavnik vlade, je izjavil dopisnikom tiska, da se bodo sovjetsko-perzijska pogajanja, ki bi se morala začeti v Moskvi za popolno poravnavo vseh obstoječih sporov, nadaljevala v Teheranu.

Perzijska vlada ni sprejela pogojev za umik Sovjetov iz Perzije in zaradi tega nimajo sedanja pogajanja nobene zveze z umikom.

Ta pogajanja se nanašajo na ureditev sovjetsko-perzijskih odnošajev na trdni podlagi in zaradi tega ni priporočljivo dajati pojasnila.

Ne gre za pogajanja, ki zahtevajo urdno določene predstavnike obeh strank.

O perzijskem odgovoru na vprašanja, ki jih je stavil Varnostni svet, je perzijski minister dejal, da je sovjetska vlada po spomenici, ki jo je predložil sovjetski odposlanec perzijski vladi dne 24 marca, prispela na izpraznitev Perzije v času od 5 do 6 tednov in to brez vsakih pogojev.

Zanikal je, da bi imeli Sovjeti namen ostati v Azerbejdžanu «a jasno je, da bodo čete, ki so najbolj oddaljene od Sovjetske zveze, najprej umaknili. Za nas ni važno, kje se bo umaknitev začela ali končala, če bodo operacije zaključene v določeni dobi, to je petih ali šestih tednih.»

O informacijah, po katerih perzijske čete še niso vstopile v izpraznjene kraje, je princ izjavil: «Varnost v teh krajih in zasedba sta nalogi, ki se tičeta izključno policije in orožništva, medtem ko bodo vojaške sile zasedle samo mesta, kjer so sedeži posadk.

Policijske in orožniške sile so ojačili v izpraznjeni krajih. —

O avtonomni azerbejdžanski vladi je princ izjavil: «V sedanjem trenotku ne vodijo pogajanj z demokrati Azerbejdžan je za nas notranja zadeva in sovjetska vlada bi lahko dala samo moralno pomoč pri razgovorih.»

Princ je nadalje izjavil, da «ne more odgovoriti na vprašanje, če je ministrski predsednik azerbejdžanske vlade Pishevari skušal priti v zvezo s teheransko vlado, a je podčrtal, da teheranska vlada ni storila nikakega poizkusa.

Princ je dodal, da bodo Združeni narodi obveščeni o vseh zadevah, ki jih zanimajo, a da v nekaterih primerih ne predstavlja sovjetsko-perzijski spor notenega interesa za Združene narode.

MIROVNA KONFERENCA

London, 5. aprila

Pariški dopisnik BBC javlja, da predvidevajo, da bodo pričeli mirovno konferenco, na kateri bodo uredili mirovne pogodbe z bivšimi satelitskimi državami, prvega maja, kot je bilo predhodno določeno.

Konferenci bo prisostvovalo 26 narodov, med katerimi predstavniki Romunije, Madžarske, Bolgarije, Finske in Italije. Konferenca bo v Palais de Luxembourg.

DELO ZA BEGUNCE V TABORIŠČIH UNRRA

Dunaj, 5 aprila

V članku, ki ga je objavila ustanova UNRRA na ameriškem zasedbenem področju v Avstriji, obžalujejo, da skoraj vsi begunci, po avstrijskih taboriščih ustanove UNRRA ne kažejo niti najmanjše volje do dela.

V članku podčrtavajo, da je zdaj zdravstveno stanje internirancev dobro ter se mora izpopolniti njihovo moralo. Zaradi tega je neobhodno potrebno, da bi vodje taborišč ustanove UNRRA pooblastili, da naložijo kakršno koli delo internirancem, v kolikor je to v zvezi z njihovimi vsakdanjimi življenjskimi zahtevami.

NOVA ZEMLJEPISNA KARTA REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Beograd, 5. aprila

Jugoslovanska poročevalna agencija javlja, da je geografski institut jugoslovanske armade izdal te dni prvo geografsko karto zvezne republike Jugoslavije v razmerju 1:750.000. Karta se odlikuje s svojo preglednostjo in estetskim prikazanjem hidrografije, kakor tudi preglednostjo glavnih prometnih žil in naseljenih krajev. Karta ima poleg dobrih strani tudi nekaj nedostatkov, ker je izdelana v veliki naglici. Verjetno jo bodo v naslednjih izdajah izpopolnili.

ARMADNA RAZSTAVA V GORICI

Gorica, 5. aprila

V soboto ob 9.30 dopoldne bo general Bryant E. Moore, poveljnik 88. divizije Združenih držav, v goriškem centru za obvestila otvorili novo razstavo. Razstava bo prikazovala zgodovino oboroženih sil

Center za obvestila bo odprt za občinstvo dnevno od 10 do pol 13 in od pol 16 do 20 ure. Vstop prost.

USTANOVA UNRRA IN JUGOSLAVIJA

New York, 5. aprila

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo številke o pomoči, ki jo je UNRRA meseca februarja dala Jugoslaviji in ostalim državam, ki prejemajo njeno pomoč.

Februarja je Jugoslavija prejela 116.000 ton blaga; januarja je prejela 182.000 ton oskrbe. Leta 1945 je prejela Jugoslavija skupaj 976.000 ton blaga.

OBSODBA KOMUNISTOV

London, 5. aprila

Ameriško vojaško sodišče v Berlinu je obsodilo na pet let zapora dva berlinska komunistična voditelja, ki sta kriva strahovanj uradnikov krajevne uprave

ŽENE V DIPLOMACIJI

MARY CRAIG McGEACHY

je bila med vojno prva tajnica britanskega veleposlaništva v Washingtonu. Tajnica je prva žena, ki je dosegla v britanski diplomatski službi položaj diplomatskega predstavnika.

Koalicijska vlada v Grčiji

ATENE, 5. aprila. — Populisti in osrednji blok so se sporazumeli za sestavo koalicijske vlade, katere ministrski predsednik bo državni sodnik Poulitzas. Vlada je že sestavljena in novi ministri so položili sinoči, prisego v regentove roke. Zunanji minister nove vlade je monarhični voditelj Constantin Tsaldaris.

Manjkajo še volivni izidi samo iz 90 volivnih okrožij. Položaj strank je bil doslej sledeč: populisti 588.809, osrednji blok 207.523, liberalci 156.636, Zervas (skrajna desnica) 62.117, narodno monarhistična stranka Tourcocassili 25.032. Ni verjetno, da bodo izidi, ki še niso znani, spremenili odstotek neudeležbe, ki bo skoraj gotovo ostala približno 45%.

Ljudsko glasovanje o vrnitvi kralja

Voditelji populistične stranke in trije voditelji osrednjega bloka so imeli ponovni sestanek, na katerem so razpravljali o vprašanju ljudskega glasovanja o monarhiji v Grčiji.

Namen sestanka je bil najti obliko za uresničenje pogodbe, ki so jo dosegli sinoči in se nanaša na to vprašanje, o čemer pravijo, da je ovira za sestavo koalicijske vlade. Menijo, da so populisti opustili svojo odločitev, da bi bilo glasovanje 25. maja ter da so sklenili, da prepustijo določitev roka novemu parlamentu.

Monarhični voditelji, ki sodelujejo pri razgovorih, so Constantin Tsaldaris, John Theotokis, Stephanos Stephanopoulos in Petros Mavromihalis. Trije voditelji osrednjega bloka so Sophocles Venizelos, Panayotis Kanallopoulos in George Papandreu.

Kot menijo, so liberalci, ki jih vodi Sophoulis in so opozicija v novem parlamentu, pripravljeni držati se sporazuma, ki sta ga sklenili britanska in grška vlada, po katerem ne sme biti plebiscit o vrnitvi kralja Jurija pred marcem 1948.

Stranka E.A.M. in ostale levičarske skupine, ki so se vzdržale volitev, so se obrnile na regenta Damaskinosa in zavezniške sile s pozivom, v katerem zatrjujejo, da volitve niso bile pravilne.

Izjava navaja, da «regent ne bi smel obremeniti svoje odgovornosti s spremembo izida volitev». Levičarske stranke so povabile regenta, da sestavi vlado, v kateri bodo vse stranke ter pripravi v kratkem pogoje za nove svobodne in pravilne volitve.

V pozivu zagotavljajo, da se je vzdržalo glasovanja povprečno 55%. E.A.M. opozarja, da «bi nadaljevanje volivne burke pretekle nedelje lahko povzročilo najbolj katastrofalne posledice v notranjih zadevah Grčije ter nevarne komplikacije v inozemstvu».

O POMENU TISKA

Kmalu po japonskem napadu na Pearl Harbor so šefu ameriškega glavnega stana, generalu Marshallu, vojaški svetovalci priporočili, naj ukine preveliko svobodo ameriškega tiska, ki je postaja la nevarna za ameriško vojaško varnost.

Marshall pa jim je odgovoril: «Na teh mestih sedimo in usoda naše države je v naših rokah. Zavisi od naših sposobnosti in pravilnega ocenjevanja. Mislimo, da smo možje na pravem mestu. Mislimo, da lahko koristno izpolnjujemo svoje dolžnosti. Toda, kako naj bomo gotovi, da je res tako? V kolikor se mene tiče, je tisk eden izmed mojih najboljših generalnih inspektorjev!».

10 LET ZASEDBE PRAVI MONTGOMERY

Herford, 5. aprila

Marsal Montgomery je izjavil v govoru, ki ga je imel v britanskem zasedbenem področju v Nemčiji:

«Ni verjetno, da bodo zasedbene čete zapustile Nemčijo, preden ne bo preteklo 10 let. Dejansko smo pripravili 10 letni načrt, s katerim upamo doseči dobre uspehe.

SOVJETSKO ZANIKANJE VOHUNSTVA V KANADI

Ottawa, 5. aprila

Sovjetsko veleposlaništvo v Ottawi je objavilo svoje prvo uradno izjavo o preiskavi zaradi vohunstva v Kanadi ter je označilo bivšega uradnika veleposlaništva Igorja Gusenka za «zločinca».

Izjava zatrjuje, da je Gusenko, ki je ena izmed glavnih prič v vohunski aferi, ukradel denar s sovjetskega veleposlaništva in bo «obtožen zaradi tega dejanja ob morebitni vrnitvi v Sovjetsko zvezo».

Poročilo dodaja, da je dolžnost sovjetskega veleposlaništva izjaviti, da so «obrekljiva zločinčeva izjava kakor tudi novice kanadskih dnevnikov, ki temeljijo na izjavah, ki zadevajo uradnike sovjetskega veleposlaništva v Kanadi, popolnoma neutemeljene in niso verodostojne».

MAJHNE DRŽAVE...

Irski ministrski predsednik Eamon de Valera je zadnjič objasnil, zakaj Irska ni šla v vojno:

«Če je majhna država na strani tistih, ki vojno izgubijo, jo lahko popolnoma uničijo. Če je na strani zmagovitih, nima sredstev, da bi uveljavila načela, za katera se je borila».

Zveze Mihajloviča s sovražniki

Zavezniška vojaška poslanstva vso vojno v njegovem glavnem stanu

JUGOSLOVANSKA VLADA NE MORE ZAGOTOVITI ZASLIŠANJA AMERIŠKIH OSEB KOT RAZBREMENILNIH PRIČ, ČES DA SPADA TO V PRISTOJNOST VOJAŠKEGA SODIŠČA — NI TREBA RAZPRAVLJATI O NJEGOVI KRIVDI, PRAVI VLADA V ODGOVOR NA POSLANICO ZDRUŽENIH DRŽAV.

BEOGRAD, 5. aprila. — Jugoslovanski zunanji minister je izdal z ozirom na poslanico Združenih držav z dne 30. marca naslednji odgovor: Vladi zvezne ljudske republike Jugoslavije je zelo žal, da ne more uslišati želje, ki jo je izrazila vlada Združenih držav, da bi ameriški častniki, ki so bili v glavnem stanu Draže Mihajloviča, nastopili kot razbremenilne priče na razpravi proti izdajalcu Draži Mihajloviču. Samo vojaško sodišče, ki ima nalogo soditi Mihajloviča, je pristojno, da dovoli pričevanja tistim, ki jih bo izbralo in jugoslovanska vlada nima nikake pravice vplivati na sodišče.

Razen tega ne more jugoslovanska vlada soglašati z besedilom note Združenih držav, v kateri se zanika izdajalsko zadržanje Draže Mihajloviča med vojno. Čudno je, da po vsem tem, kar je bilo objavljenega in ugotovljenega o izdajalstvu in sodelovanju Draže Mihajloviča ter o neštetih zločinih, ki jih je zagrešil proti našemu narodu, poslanica ne upošteva teh dejstev z mnenjem, ki ne odgovarja resnici. Vse to od trenotka, ko so na številnih razpravah proti izdajalskim častnikom Draže Mihajloviča ti svobodno pričali in potrdili vse listine, ki jih ima jugoslovanska vlada in ki se nanašajo na izdajstvo Draže Mihajloviča. To izdajstvo je potrdilo na tisoče bojevnikov jugoslovanske vojske. Uničenje njihovih družin in lastnine je potrdilo tisoče prič v Jugoslaviji, kar je potrdil tudi Draža Mihajlović sam in njegovi možje.

«Zgodovinska napaka»

Razen tega bi bila zgodovinska napaka še nadalje misliti, da je Draža Mihajlović pričel narodni odpor proti Nemcem v Jugoslaviji leta 1941., kakor je bilo to zatrjeno v poslanici.

Res je, da je leta 1941. organiziral svoje tolpe, toda razen maloštevilnih izjem, je od novembra meseca leta 1941. pasivno stal ob strani v partizanski borbi proti Nemcem in 2. novembra 1941. odkrito napadal sile narodnega odporniškega gibanja in od takrat do konca vojne je stalno posredno ali neposredno sodeloval z Nemci, Italijani in ustaši proti partizanom, to je proti narodno osvobodilni vojski. Neovrgljivo je ugotovljeno in priče so, ki to lahko potrdijo, da se je Draža Mihajlović prvič sastal z zastopniki nemškega poveljstva avgusta meseca leta 1941. v oklopnem vlaku v bližini mesteca Ljiga, kjer so razpravljali o sodelovanju proti narodnemu osvobodilnemu gibanju.

Imenovanje za ministra

Imenovanje Draže Mihajloviča za generala in vojnega ministra s strani jugoslovanske emigrantske vlade v Londonu ne spremeni ničesar na stvari, ker je dobro znano, da je ta vlada imenovala Draže Mihajloviča, ravno zato, da bi imel večji uspeh proti narodnemu osvobodilnemu gibanju in olajšal mobilizacijo sil proti narodno osvobodilni vojski.

Vlada federativne ljudske republike Jugoslavije se popolnoma zavéda, da je od l. 1941. bila britanska vojaška misija v glavnem stanu Draže Mihajloviča, toda ta misija je l. 1944. zapustila Mihajloviča, ko je ves svet že vedel, da Mihajlović sodeluje z Nemci.

Po odhodu britanske vojaške misije je, kot je znano vladi federativne ljudske republike Jugoslavije, prispela v avgustu l. 1944. ameriška vojaška misija v glavni stan Draže Mihajloviča, kar je povzročilo nezadovoljstvo v vrstah narodno osvobodilnega gibanja. V odgovor na protest vrhovnega poveljstva narodno osvobodilne vojske je zavezniško poveljstvo izjavilo, da je tej misiji bila poverjena le naloga za vračanje zaveznških pilotov v domovino.

Mihajlovičevo osvobojeno ozemlje

Vlada federativne ljudske republike Jugoslavije prizna in ne dvomi, da je morda bil Mihajlović zvest pripadnik v očeh Amerike ter je rešil izvestno število ameriških pilotov, ki so pristali na področju, ki ga je on nadzoroval. Toda ni mogel drugače ravnati, posebno ker je pričakoval pomoč v živilih in orožju v zameno za njegove usluge. Vlada republike Jugoslavije pripominja ob tej priliki, da so edinice narodno osvobodilne vojske rešile 2000 zaveznških pilotov, od teh največ ameriških, mnogokrat s tveganjem svojega življenja. To so imeli kot svojo dolžnost do svojih tovarišev bojevnikov.

Zločini, ki jih je povzročil izdajalec Mihajlović proti jugoslovanskemu narodu so tako veliki in grozni, da ni potrebno razpravljati o njegovi krivdi. Vlada federativne ljudske republike Jugoslavije zagotavlja vladi Združenih držav, da bo pri preiskavi in razpravi proti izdajalcu Draži Mihajloviču ravnala popolnoma pravično.»

ZAPISKI

STAVKE IN ZAKON

Britanska laburistična vlada je pred kratkim odobrila zakonski načrt, za katerega se je borila v zadnjih dvajsetih letih. Z njim bo preklican zakon o sindikalnih sporih, ki ga je izdala konservativna vlada po splošni stavki leta 1926. Po tem zakonu je bila vsaka splošna stavka nezakonita, državni uradniki niso smeli ustanavljati svojih sindikatov ali vstopati in sodelovati pri laburistični stranki.

Ta zakon so konservativci utemeljevali z dejstvom, da bi splošna stavka predstavljala resen udarec za ves narod in da se morajo državni uradniki vzdržati političnega delovanja. Laburistična stranka je s svoje strani vedno branila načelo, da ima vsak človek pravico vzdržati se dela in da državni uradniki lahko javno izražajo svoje politična mišljenja, samo da ta ne škodijo njihovemu delu.

Konservativci so še trdno vztrajali svoj položaj; šele po dolgi debati, ki je trajala vso noč, je vlada uspelo uveljaviti večino in doseči preklic zakona. To ne pomeni, da se bo v Angliji začela vrsta splošnih stavk. Sindikati in tudi delavci so zelo naklonjeni načelu pogajanj, ki naj rešijo sporna vprašanja. Zelo težek vzrok bi lahko povzročil splošno stavko, kar pa je kaj malo verjetno.

Z ozirom na to je treba poudariti, da bodo vprašanje zakonitosti splošne stavke šele določili. Zakonitost je bila dvomljiva tudi v času, ko so konservativci izdali svoj zakon, ki je tako stavko opredelil kot nezakonito. Ker je bil zakon samo preklican, je treba vprašanje zakonitosti šele rešiti.

PROTINACISTIČNI ŠKOF

Pred nekaj dnevi je umrl novi nemški kardinal von Galen. Z njim je Nemčija izgubila eno izmed redkih oseb, ki se je upala nacistom postaviti po robu. Že leta 1934 je kot münstrski škof javno napadel zatiranje cerkve, ki so ga tedaj začeli izvajati nacistični kolovodje. Izjavil je, da nacisti preganjajo duhovščino. Odkrito nacistično poganstvo je pri njem naletelo vedno na najhujši odpor.

Leta 1941 je večkrat s prižnice napadel nacistične metode in njegove pridige so tajno krožile med protinacističnimi krogi. Grožnje ga niso mogle spraviti s prave poti in ne zapor. Med vojno je bil zaprt v svojem stanovanju in nacisti so ga budno stražili. Pozneje so ga izpustili. S tem ga niso zastrašili, temveč je v neki svoji pridigi napadel delovanje Gestapa (tajne državne policije), zaradi česar so ga znova vtaknili v zapor.

Priznanje za svojo neustrašeno in odkrito obrambo krščanstva je von Galen dobil pred nekaj tedni, ko je postal kardinal. Njegova smrt ne pomeni samo izgube za katoliško cerkev, temveč za vse, ki verujejo v osnovne svoboščine in človeško dostojanstvo.

Razgovori z indijskimi voditelji

Kongresna stranka zahteva enotno Indijo, muslimanska zveza muslimansko državo „Pakistan", knezi jamstvo svojih vladarski pravic

LONDON, 5. aprila. — *Člani britanskega vladnega odposlanstva so razgovarjali v Novem Delhiju s predsednikom kongresne stranke Mahlanom Abul Kalamom Azadom in Gandhijem. Ob prihodu v Novi Delhi je Azad izjavil, da kongresna stranka ne bo v nobenem primeru odobrila delitve Indije, kot jo je predlagala muslimanska zveza in ne bo sprejela predloga o dvojnih zbornicah.*

Pred tem so člani vladnega odposlanstva sprejeli tudi indijske vladarske prince, ki so predložili muslimanski načrt za razdelitev Indije na tri upravna področja: Hindostan za Hindostance, Pakistan za muslimane in Rajahstan za kneževino. Kot poroča «Reuter», se vladarji indijskih kneževin ne upirajo popolni samoupravi dežele, temveč skušajo doseči pogodbo z osrednjo indijsko vlado, ki bi priznala njihove dedne kraljevske pravice. Člani vladnega odposlanstva so sprejeli tudi nekaj članov kongresne stranke in muslimanske zveze.

Ko je prihajal od razgovora v palači indijskega podkralja, je bil Mahatma Gandhi dobro razpoložen. Razgovor z vladnim odposlanstvom je trajal 85 minut. Na vprašanje, ali se bo ponovno sestal z odposlanstvom, je odgovoril: «O tem vprašajte odposlanstvo. Prišel sem na njihovo željo».

Pred tem je odposlanstvo imelo konferenco z indijskimi voditelji. Konferenca z Abul Kalam Azadom je trajala eno uro in tri četrt. Izjavil je zastopnikom tiska, da «je popolnoma zadovoljen z uspehom razgovorov ter ozračjem, v katerem so se razvijali».

Pandith Jawaharlala Nehru, načelnik indijskega kongresa, je izjavil, da je sredstvo za premostitev sedanjih težkoč priznanje indijske neodvisnosti, nakar bodo Indijci sami uravnali svoje spore in našli izhod «brez tujega vmešavanja».

Gandhi je izjavil pred zbrano množico: «Odposlanstvo britanske vlade je prišlo z dobro namero. Ne bodo vas prevarili».

Azad je izjavil, da bo treba še nekaj časa preden bodo izdelali podrobnosti načrta, ko bo mogoče videti temelje osnovnih načel. Zasedanje izvršnega odbora indijskega kongresa so sklicali za 12. april.

Tiskovna konferenca sira Stafforda Crippsa

Sir Stafford Cripps je imel tiskovno konferenco, katere se je udeležilo več kot 200 indijskih in britanskih novinarjev.

Sir Stafford Cripps je izjavil, da so grajali britansko vlado, da ni odkrila svojih namenov z Indijo. «Resnica pa je ta, da smo prišli pomagat Indijcem, da odločajo o načrtu, ki ga naj sprejmejo. Načeli smo pogajanja, pomagati hočemo Indijcem, da rešijo spore med seboj. Njihova stvar je, da odločijo o novi ustavi in jo upeljejo. Kar nas zadeva, se bomo takoj umaknili, ko bo sprejeta nova ustava. Naša prva želja je naj ustava uživa največje zaupanje vseh».

Sir Stafford Cripps je nato izjavil, da se bodo informativni razgovori z indijskimi voditelji nadaljevali še nekaj časa, preden bodo dosegli znatnejši uspeh. Britanske čete ne bodo ostale v Indiji, razen po sporazumu z Indijo. O zagotovilih manjšinam ne bo odločala Velika Britanija, temveč Indijci. Če bi prišli na mrtvo točko, se bodo lahko zatekli k razsodišču mednarodnega sodišča.

Na vprašanje, če bi mogla komisija izdelati načrt na indijskih tleh in zavezati britansko vlado, da ga izpolni, je Cripps odgovoril, da bi to zavisilo od svojstva načrta samega. Odposlanstvo ima zelo obsežno oblast, toda moglo bi biti potrebno, da se posvetuje z vlado, kar ne more storiti po telefonu.

Na vprašanje, če je k sedanjim korakom pripomogel kak mednarodni dogodek ali samo želja po rešitvi, je Cripps poudaril, da Velike Britanije ni pripravila do tega kakršna koli tuja država, ampak samo interesi Indije.

KONEC DELA ZAVEZNIŠKE KOMISIJE

London, 5. aprila

V poročilu iz Trsta zatrjuje dopisnik «BBC» Patrick Smith, da namerava zaključiti komisija štirih velesil svoje delo do konca tedna.

ZAUPNICA BELGIJSKI VLADI

Bruselj, 5. aprila

Belgijska poslanska zbornica je izglasovala zaupnico novi vladi Van Ackerja s 107 proti 91 nasprotnim glasovom.

Zaupnica bolgarski vladi

LONDON, 5. aprila. — Bolgarska poročevalna agencija sporoča, da je bolgarsko sobranje izreklo zaupnico novi vladi, ko je slišalo poročilo, ki ga je podal o vladnem programu ministrski predsednik Georgijev. Georgijev je izjavil, da ostane zunanja politika vlade neizpremenjena ter je pojasnil, da teži k prijateljstvu z Veliko Britanijo in ameriškimi Združenimi državami, «do katerih imamo globoko spoštovanje», in k tesni zvezi z ostalimi slovanskimi državami ter predvsem k trajnemu tovariškemu in bratskemu odnošaju z veliko Sovjetsko zvezo».

Georgijev je naglasil željo Bolgarije, da bi sklenili prisrčne odnošaje s Poljsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo ter izrazil upanje, da bi postali že pred časom urejeni odnošaji s Francijo še tesnejši. O dejstvu, da v novi vladi ni zastopan noben član opozicije, kar je v nasprotju z moskovskimi dogovori, je Georgijev rekel: «Domovinska fronta je že dvakrat skušala z vso iskrenostjo uresničiti moskovske določbe, toda žal ti poizkusi niso privedli do zaželenih uspehov, ker so opozicijske skupine zavzele stališče neopravičljivega nerazumevanja, ki stremi za tem, da bi se okoristili s položajem za svoje samoljubne namene. Upajmo, da bodo napore domovinske fronte pravilno ocenili.»

Ob zaključku svojega govora je Georgijev naglasil potrebo po spremembi ustave in odpravi monarhije. Po končanem poročilu ministrskega predsednika je sobranje soglasno izreklo zaupnico vladi.

MARŠAL TITO O MADŽARSKI

Beograd, 5. aprila

Dopisnik «Tanjuga» iz Budimpešte javlja, da je socialno demokratski list «Nepszava» objavil izjave maršala Tita v Pragi dopisniku lista.

O odnošajih z Madžarsko je maršal Tito rekel: «Ob osvoboditvi Vojvodine smo skušali pozabiti vse, kar je v preteklosti opiralo dobre odnošaje med Madžarsko in Jugoslavijo; ne glede na to, bomo mi obdržali svoje zahteve za reparacijami, ki nam pripadajo po določbah premirja».

«Mi smo prijateljsko podali roko Madžarski, toda na žalost smo morali ugotoviti, da so le ovire, katerih preteklost ni izbrisala in ki temelje na iredentističnih zahtevah do Jugoslavije in Češkoslovaške. Mi iskreno želimo, da bi madžarsko prebivalstvo naravnost povedalo vse svoje zahteve».

Razprava v Nürnbergu

Ni vedel o vdoru v Avstrijo

Ribbentrop je po zasliševanju dobil histerični napad

Nürnberg, 5. aprila

Pri razpravi proti vojnim zločincem v Nürnbergu, je namestnik britanskega tožilca sir David Maxwell Fyfe nadaljeval z zasliševanjem bivšega Hitlerjevega zunanjega ministra Joachima von Ribbentropa.

Na razna vprašanja o dogodkih, ki so povzročili, da so Nemci leta 1938 zasedli Avstrijo, je Ribbentrop izjavil, da se dogodkov ne spominja več natančno in da sploh ni imel jasnih idej o tem, kaj je nameraval tedanji avstrijski kancler Kurt Schuschnigg, ko je meseca februarja 1938 obiskal Hitlerja v Berchtesgadenu. Ni imel podrobnih obvestil o avstrijskem vprašanju, ker je bil le nekaj dni prej imenovan za zunanjega ministra. Hitler je avstrijsko vprašanje vodil sam.

Ribbentrop nadalje trdi, da ni vedel za vojaške ukrepe, ki so jih izdali za uresničenje nemške politike v Avstriji. Na te odgovore mu je namestnik tožilca dejal: «Ali mislite, da boste vi, ki ste bili v tisti dobi nemški zunanji minister, prepričali sodišče, da ničesar ne veste o vojaških ukrepih ter o njih posledicah, ki so jih imele za Avstrijo». Ribbentrop je odgovoril: «O vojaških ukrepih ne vem ničesar».

Na vprašanje zakaj so zaprli za sedem let Schuschnigga, je Ribbentrop, ki je med zasliševanjem pokazal jasne znake zmedenosti, dejal: «O tem ne morem nič povedati. Je že kaj storil proti državnim koristim».

Ko so obtoženca vprašali o dogodkih, ki so privedli do vdora na Češkoslovaško in če je vedel, da je Hitler hotel to državo izbrisati z zemljevida, je odgovoril: «Te podrobnosti slišim zdaj prvič na tej razpravi».

V prvih urah ponedeljkove razprave, je predsednik sodišča, sodnik Lawrence izjavil, da dovoli dr. Alfredu Seidlu, Hessovemu branilcu, da stavi vprašanja o «tajnih klavzulah» v nemško sovjetskem paktu iz leta 1939.

Po šest urnem zasliševanju so Ribbentropa prepeljali nazaj v njegovo celico. Dobil je histerični napad in je zato bil videti na torkovi razpravi zelo bled in bolestnega izraza. Kljub temu pa je odgovarjal na stavljena vprašanja energično.

Francoski tožilec Edgard Faure ga je vprašal o plenjenju umetniških zakladov v Louvru, nakar mu je Ribbentrop odgovoril, da so mu poslali le eno sliko iz Pariza v Berlin na njegov rojstni dan, toda tudi to sliko je vrnil francoski vladi. «Na vprašanje glede ravnanja z Židi, je bivši nacistični minister dejal, da je nagovarjal Hitlerja že šest let pred vojno, da bi odstopil od fanatičnega zadržanja do Židov».

Ribbentrop je dejal dobesedno: «Zelo me je prizadelo, ko je Hitler izjavil, da so Židje tuberkulozni bacili in da jih je treba postreliti kakor jelene ali zajce, da ne bodo škodljivi».

Ko ga je član ameriškega zbora tožilcev vprašal, če je bil on tisti, ki je Hitlerju vedno le pritrjeval, mu je Ribbentrop odgovoril: «Bil sem vedno zvest Führerju. V Hitlerju sem videl simbol Nemčije in edinega moža, ki bi mogel dobiti vojno za Nemčijo. Včasi sem bil hud podložnik. Moji namigi, da bi odstopili, so Hitlerja zelo razburjali». Ribbentrop je tudi zanikal, da bi leta 1941 obljubil Hitlerju, da ne bo nikoli izražal svojih nasprotnih gledanj.

Ameriški tožilec: «Toda vi ste mu vedno pritrjevali». Ribbentrop: «Sledil sem njegovim odredbam». Izjavil je, da so bili njegovi odnošaji s Hitlerjem dobri do leta 1941, ko sta bila različnih političnih mišljenj v pogledu Romunije.

Potres na Pacifiku

LONDON, 5. aprila. — *Ogromni valovi, ki jih je povzročil potres na severnem Pacifiku, so butali ob Havajske otoke, ob Alasko in ob zahodno obalo Združenih držav ter povzročili ogromno škodo. Utemeljeno se bojijo, da je na stotine oseb izgubilo življenje.*

Pred rtičem Alaskinega polotoka, kjer je bilo središče viharja, so valovi kratkomalo odplavili svetilnik, ki se je dvigal 30 m nad morsko gladino. Mislijo, da je deset mož, ki so opravljali službo v svetilniku, utonilo. Ogromen val, o katerem pravijo, da je visok 36 m, se vali na vzhod proti otoku Kodiaku na Aleutskih otokih.

Ko se je vihar na morju razširil proti jugu, se je ogromen val razbil na obali Kalifornije. Največjo škodo pa je neurje povzročilo bolj na jugu, kjer so se trije ogromni valovi razbili ob znana obmorska kopališča na Havajskih otokih. Do zdaj so reševalne čete našle trupla 37 žrtev in predstavniki ameriške mornarice računajo, da so valovi odnesli na široko morje najmanj 300 oseb. Mislijo, da veliko število oseb skuša doseči kopno zemljo na plavajočih razbitinah. V Honolulu so valovi uničili obrežje in policija je morala nastopiti, da prepreči ropanje.

Na Havajskih otokih so obalne straže opozorili, da se lahko še drugi valovi usmerijo proti otočju. Letala letajo nad Oceanom in nadzorujejo, a ničesar še ni znanega o stotinah ladij, ki plovejo v tamkajšnjih morjih.

Kontreadmiral Jacobs je pozneje dejal, da je val, ki ga je povzročil morski potres in ki se je usmeril proti otoku Kodiak (Aljaska), izgubil svojo moč.

Očividci s Hawajev opisujejo uničenje Hiloja, kjer so našli 93 žrtev. Hilo, ki je bilo nekoč uspevajoče in lepo mesto s 35.000 preb., je danes kup ruševin. V skladiščih so gromne množine uničenih živil. Nova živila dobavljajo mestu z letali.

NEMŠKA INDUSTRIJA NA SOVJETSKEM PODROČJU

Berlin, 5. aprila

Dopisnik lista «Chicago Sun», kateremu so dovolili obiskati sovjetsko področje v Nemčiji, poroča, da Sovjeti niso odpeljali industrijskih naprav s sovjetskega področja v Nemčiji, niti niso posovjetili ali «pozdravili» te industrije.

«Jaz in skupina ameriških dopisnikov smo obiskali na nasem nedavnem potovanju po Turingiji štiri velike tovarne. Vse so bile v polnem obratu. Vozili smo se tudi mimo številnih drugih tovarn, v katerih so tudi delali, kar je bilo videti po dimu iz dimnikov ter po ropotu tovornih avtomobilov.»

«Dve tovarni, ki smo jih obiskali, so upravljali odbori delavcev, ki so jih izvolili, ko so se poskrili nacistični lastniki in ravnatelji. Ogromne tovarne optičnih aparatov Zeiss Ikon delajo kot v zadnjih 60 letih pod rednim upravnim svetom. Sovjeti so razstavili in uničili vse vojne naprave, ki jih ni mogoče preurediti za civilno rabo. Kot vojno odškodnino bodo odpeljali manj kot sto izmed 5400 industrijskih naprav v Turingiji.

Bayrische Motoren Werke v Essenbachu proizvajajo mesečno 125 avtomobilov in 300 motornih koles. Upajo, da bo dosegla do meseca avgusta proizvodnja 150 avtomobilov na mesec. Od te proizvodnje gre 100 avtomobilov na račun vojne odškodnine v Sovjetsko zvezo in 25 jih je na razpolago nemški vladi.

PREHOD OPIC IN SLONOV PREKO PIRENEJEV

London, 5. aprila

Švicarska radijska postaja javlja, da je zaradi zapore meje s Francijo neki švicarski cirkus obtičal v Španiji in so morali z avtomobili prepeljati opice čez Pireneje, medtem ko so ali sloni sami čez hribe kot za časa Hanibalovega pohoda iz Španije v Italijo.

Zaradi nemožnosti prevoza z železnico so prešli mejo konji in psi brez nezgod, toda opice, ki jih je pogled na sneg zelo razburil, so morali prepeljati v avtomobilih.

GEORGE B. SHAW O ZDRAVNIKIH

London, 5. aprila

George Bernhard Shaw zahteva, da uvedejo britanskim zdravnikom plačevanje honorarja povprečno na leto za enoletno zdravljenje družine.

V listu «Times» obsoja Shaw slabost sedanjega ustroja, ki ga do skrajnosti zagovarjajo zdravniki in pripominja: «Mi, ki smo njihove žrtve, jih zagovarjamo, ker hočemo imeti zdravnike, ki si jih sami izberemo. Nočemo imeti tujcev, ki nam jih določi država. Rešitev je enostavna. Na Švedskem, ki je najbolj kulturna država zahodne Evrope, plačujejo zasebnemu zdravniku honorar povprečno na leto zato, da zdravi družino vse leto. Ne zasluži nič več, nasprotno ima več dela, ko so v družini bolezni. Ne izgubi ničesar in ima manj dela, če je vse v redu.»

SVETOVNI PRIMANJKLJAJ PŠENICE

Ottawa, 5. aprila

Kanadski statistični urad je po pregledu svetovnega stanja žita naznanil, da je potrebno za kritje primanjkljaja v prehrani približno 3 milijone 400 tisoč ton več kot 17 prvotnih milijonov ton, ki so jih predvideli za pretekli mesec.

Kanada in Združene države posiljajo žito v Evropo z največjo naglico, ki jo dopuščajo pomorski in kopni prevozni pogoji.

Avstralija, Argentina, Sovjetska zveza in balkanske države do zdaj se niso prispevale v znatni meri

Sovjetska zveza posilja žito v Francijo. Enajst parnikov, po večini grških, ki jih je najela francoska vlada, je plulo skozi Dardanelsko ožino na poti v Marseille.

Neki turški mornariški uradnik je izjavil, da je prišlo v Črno morje približno 50-60 parnikov, ki so natovorjeni z žitom. Verjetno bodo uporabili tudi osem ameriških parnikov, ki so v sovjetskih pristaniščih v Črnem morju.

SOCIALNA POLITIKA

Počitnice za delavce

Pred kratkim je angleško zadružništvo, ki predstavlja značilno gibanje za notranjo trgovino na drobno, začelo s poskusi, ki s trgovino skoraj nimajo nikake zveze. Družbe za prodajo na drobno so organizacije, ki so lastnina potrošnikov samih in predstavljajo temelje, iz katerih se delovanje lahko razvija tudi v druga področja. Tako n. pr. trgovice, ki prodajajo kolonialno blago na drobno, prav lahko trgujejo tudi z mlekom v steklenicah. Upravitelji neke zadruge z velikim skladiščem so zvedeli, da bi potrošniki radi imeli v zadrugi tudi druge oddelke z različnimi postrežbami. Zato so takoj uvedli brivnico, posebne urade za prodajo gledaliških vstopnic, pralnice, itd.

Znano je, da navadno trgovci, ki bi radi razširili svoja podjetja, ne morejo storiti tega, ker ne razpolagajo s potrebnim kapitalom. Nasprotno je angleško zadružništvo večkrat v zadregi zaradi stalnega poviška glavnice in prihrankov, ki bi jih lahko uporabili za nova podjetja. Zadružna trgovina skoraj povsod prodaja za gotovino in je sama lastnica svojih dveh denarnih zavodov. Nekatere družbe, ki trgujejo na drobno, kot je Londonska družba s svojimi 833.000 člani in s prometom, ki znaša 20 milijonov funtov, imajo za razvoj na razpolago velike fonde; lahko rečemo, da so Londončane presenetili, ko so ti pred kratkim zvedeli, da so v osrčju West Enda, kjer prebivajo večinoma bogataši, kupili za 425.000 lir eno izmed največjih prodajalnic, ki se imenuje Peter Robinson Ltd. Ista družba je zdaj kupila v predmestju dve novi veliki prodajalnici in velik hotel v bližini londonskega kolodvora.

Mnoge družbe kupujejo zdaj hotele in to ne same v področjih, kjer so hoteli navadno potrebni, ampak tudi v letoviških krajih, kamor bodo člane pošiljali na počitnice. S svojimi krajevnimi družbami nadzorujejo zadružniki nekatere izmed najznamenitejših hotelov v vsej državi.

Taka podjetja niso povsem nova. Že pred drugo svetovno vojno je neka zadruga preskrbela za precejšnje olajšave potovalnih tarif v Angliji in v tujini. Z dohodki je kupila ali vzela v najem hiše in hotele v Angliji in v Evropi. V mirnih letih je ta zadruga poskrbela, da so Angleži lahko poceni potovali po vsej Evropi, od Španije do Rusije.

Ravno tako poceni je organizirala pomorska potovanja; posameznemu delavcu je med počitnicami dala možnost, da je šel na smučanje v Avstrijo. Manj uspešno so delovale druge manjše zadruge, ki so skrbele za počitnice delavcev v domovini. Družba «Travco Camps» računa, da bo zdaj dosegla nov rekord in da bo lahko dala na razpolago stanovanja z raznovrstnimi postrežbami po nizkih cenah.

Na Skotskem so n. pr. že naredili poskus s «prazničnimi taborišči». Zadružna družba pekov — velika federativna škotska organizacija — je imela že pred vojno na otoku Bute podobno taborišče, ki so ga med počitnicami posebno navdušeno posečali mladi Skotje.

Tudi neka druga nova organizacija «Travco Hotels» gradi zdaj na angleškem obrežju mnogo novih hotelov, kjer bodo zadružniki mogli dobiti poceni stanovanja. Zadružne prodajalnice bodo v teh hotelih dajale gostom na razpolago vsakovrstno blago. Zanimivo je, da sta «Travco Camps» in «Travco Hotels» podjetji, ki pripadata «Angleškim zadrugam» in «Združenju za delavska potovanja», odnosno angleškemu delavskemu gibanju. Mnogi sedanji ministri so pod njenim okriljem preživeli svoje počitnice v Angliji in v tujini. Prav gotovo bodo te nove zadružne organizacije, ki se stalno množijo in razširjajo, spremenili tako, da bodo postale izključno lastnina delavcev samih in njihovih demokratičnih organizacij.

GOSPODARSTVO

Češkega književnika Vladislava Vančuro so Nemci ustrelili kot talca po atentatu na Heidricha, krvnika češkega naroda. Rojen je bil 1891 ter je bil zdravnik po poklicu. Njegovo ime je gotovo eno izmed najpomembnejših v sodobni češki književnosti. Znana je njegova novela «Pek Jan Marhoul», ki naj bi bil neke vrste češki Don Kihot.

Za časa nemške okupacije Poljske so Nemci ustrelili 53 židovskih novinarjev, poljskih državljanov. Med njimi je bilo mnogo novinarjev in književnikov, ki so jih poznali tudi izven Poljske. Samo v varšavskem ghetu so nemci ubili 39 novinarjev.

Namestnik ameriškega ministrstva za notranje zadeve Oscar L. Chapman je izjavil, da bo več tisoč izvodov publikacij, ki so jih izdali najrazličnejši uradi notranjega ministrstva, nadomestilo zaradi vojne izpraznjene knjižnice 18 narodov. Diplomatski predstavniki teh narodov že zdaj zbirajo knjige, ki jih bodo čimprej poslali v tujino. Chapman meni, da bodo kesneje prizadetim narodom knjige dala na razpolago tudi druga ministrstva.

Pred tremi leti je v taborišču Osvičimu na Poljskem umrl bivši češkoslovaški generalni konzul v Parizu dr. Oskar Butter. Bil je tudi pisatelj ter sociolog. Dr. Butter je začetnik češke nanosti o novinarstvu.

Angleži so lani prevedli nekatere češke knjige. Zastopani so Karel Čapek, Egon Hostovski, Jiri Vajs, Jiri Muha in Vladimir Štedri.

Jaroslav Kvapil, eden izmed najboljših čeških pesnikov stare generacije, je dobil visoko odlikovanje. Filozofska fakulteta praške Karlove univerze ga je izvolila za častnega doktorja.

IZ SLOVENIJE

V mesecu marcu so priredili v Ljubljani 11 dnevni tečaj za uslužbence finančne stroke. Na tečaju so obravnavali novo, kot tudi še veljavno staro finančno in davčno zakonodajo, računovodstvo in blagajniško poslovanje. Poleg teh referatov so tečajnikom predavali tudi o ustroju in nalogah sindikatov ter o ljudski oblasti.

Po uredbi o zakolu prasičev in oddaji maščob so doslej izdali v Sloveniji 117.841 zakolnih dovoljenj. Skupna predpisana količina oddane slanine in masti je znašala 198.350 kg, od česar so od že zaklanih prasičev oddali 183.000 kg masti in slanine. Poročilo pravi, da so popolnoma neosnovane govorice, ki trdijo, da se je mnogo zbrane slanine pokvarilo.

V Planici so zaključili velike akademske smučarske tekme. Poleg akademikov so tekmovali tudi drugi znani smučarji. V teku na 10 km so zmagali: Kavčič Mitja, Lavrič in Gaj. Hujši boj je bil med tekmovalci izven konkurence, kjer so zmagali Pogačnik Tone, Renzinger Tone in Smolej. V skokih so prva mesta zasedli Kavčič Mitja, Gaj Aleš in Pleško Franc. Pri skokih na 65 meterski skakalnici so najboljša mesta zasedli Klančnik Karel (59 m), Polda Janez in Pribošek Franc. V slalomu so prva mesta zasedli Praček Marjan, Knop Ljubo, tretje in četrto mesto pa si delita Gradišnik Dušan in Baloh Janez. Med akademičarkami so zmagale Černič Staza, Pirkmajer Marjeta in Mravljak Tatjana.

«Ljudska pravica» javlja, da je Zvezni svet Ljudske skupščine sprejel zakon o državnih matičnih knjigah, s katerim so uvedli vodenje rojstnih, poročnih in posmrtnih matičnih knjig. Za vodstvo teh matičnih knjig je po novem zakonu pristojna država, ki bo te posle izvrševala po ljudskih odborih.

Državna posestva bodo po vesteh ljubljanskih časnikov žarišča naprednega kmetijstva. Za primer navajajo državno posestvo na Verdu, ki ima 45 ha njiv, 110 ha travnikov in 14 ha pašnikov. V to posestvo so vključili Lenarčičevo posestvo, Galetovo posestvo v Bistri, Mulejevo na Vrhniki in Hrenova ter Marcitova gospodarska poslopja. Upravnik posestva je partizan Marko Šetinc. Spomladansko oranje opravljajo s traktorji, ki opravijo v eni uri toliko kot par konj v 10 urah. Kolobarjenje bodo izvršili vsakih 7 let. Število živine so dvignili na 60 glav.

Umrli so: Angela Škrjanc, šivilja, Klara Polenčič, uradnica, Gajski Milan, akademik, Breuer Jaroslav, stavbenik, Minka Karlin, Franc Košir, ravnatelj zemljiške knjige v pok., Adolf Trček, Tekavčič Karol, prokurist, Ana Megušar, žena pošt. uslužbenca, Danči Mojstrovič vsi iz Ljubljane; Josip Lenasi, posestnik v Planini; Anton Vidic v Novem mestu; Franc Pungerčar, posestnik v Trboviljah; Štefan Lovšin trg. in pos. v Sajevcu pri Ribnici; Anka Planina v Škofji Loki; Gusti Kuščar, akad, v Rajhenburgu.

Za otroško zabavo

Vse življenje se v mirnih časih obnavlja. Angleški otroci bodo zdaj spet dobili svoje igrače. Prizor iz neke londonske tovarne otroških igrač.

TRST

Pogozdovanje Bosketa

Spet so oživele poseke in goličave okoli Trsta. Več kot 2.800 delavcev je v zadnjem času posadilo preko 100.000 dreves, do konca tega leta pa predvidevajo, da jih bodo posadili še 1 milijon. Tako bo kraški svet spet ozelenel. Slika nam kaže delavce pri pogozdovalnih delih.

Obsodba stotnika črnih brigad

Včerajšnje zasedanje izrednega porotnega sodišča so začeli z razpravo proti odsotnemu Artaserse Melaniju, ki je obtožen, da je sodeloval s sovražnikom kot konfident O.V.R.A.-e in da je naznanil republikanski stranki kot antifašista dr. Antonija Brunija. Obtožili so ga tudi, da je pred 8. septembrom sodeloval v tržaški okolici kot skvadrist pri uničevanju in plenjenju židovskih trgovin ter pri požiganju na Krasu.

Javni tožilec je pripomnil, da pripravljajo veliko razpravo proti vsem uničevalcem židovskih trgovin ter je predlagal, da bi tudi to razpravo pridružili tej. Mnenja je, da bi tako imeli jasnejše dokaze o Melanijevem delovanju, kakor tudi o delovanju drugih obtožencev.

Sodišče je sprejelo ta predlog ter je vrnilo akte uradu javnega tožilca.

Nato je bila razprava proti stotniku črnih brigad Renatu Astolfiju, rojenemu leta 1900 v San Canzianu, bivšemu uradniku pri Splošni tržaški zavarovalnici. Obtožili so ga sodelovanja s sovražnikom, ker se je udeležil akcij v Trstu in v drugih krajih, ker je kruto ravnal s Giuseppom Carisom in ker je grozil Ugo Noriu, ki sta bila oba antifašista. Poleg tega so ga obdolžili, da je v Trstu organiziral pred 8. septembrom in vodil fašistični oddelek, ki je izvršil razna nasilna dejanja.

Ko so zaslišali razne priče, je spregovoril javni tožilec, ki je potrdil obtožencevo odgovornost zaradi kolaboracionizma ter predvsem zaradi surovnega ravnanja s Carisom. Zahteval je, da ga obsodijo na šest let zapora.

Po obrambnem govoru, je sodišče obsodilo Renata Astolfija na šest let in osem mesecev zapora z vsemi posledicami.

Predsednik sodišča Nachich; javni tožilec Ferluga; ljudski sodniki Godina, Wieser, Gerlach, Godigna.

JUL. KRAJINA

Opozorilo poljedelskega oddelka ZVU

Trst, 5. aprila

Kljub neštetim opominom, da je uničevanje dreves kakršne koli vrste v veliko škodo prebivalstvu tega področja, so gozdovi okolice skoraj popolnoma uničeni. Zdaj je tega vandalizma konec; častniki poljedelskega oddelka ZVU imajo za potrebno, da izdajo najstrožje ukrepe.

Pred kratkim so se pojavile veje jablan, breskev in mandeljev na cvetličnih trgih in v cvetličarnah. Veje so bile odlomljene in to na tak način, da se poskodovana mesta ne morejo hitro zarasti. Vse to vpliva na počasno rast in uspevanje drevesa.

Važnejše je dejstvo, da bo imelo pomanjkanje skrbi za ta sadna drevesa za posledico nepopravljivo škodo ne samo letos, temveč še nekaj let v naprej.

Častniki poljedelskega oddelka so prepričani, da bodo storili posestniki vse potrebno za varstvo svoje lastnine. Obenem pa izjavljajo, da bodo uvedli zakonske ukrepe za aretacijo in kaznovanje uničevalcev v primeru, če ne bo prenehalo uničevanje sadnih dreves na tem področju.

Tatinska tolpa pred sodiščem

Včeraj so zaključili razpravo, ki se je pričela 2. aprila pred rednim porotnim sodiščem in ki se je zdela v prvem trenotku zelo važna tako, da bi moralo sodišče izreči silno ostro kazen.

Število obtoženih je bilo precejšnje (12 oseb priprtih, ubežnikov in denunciantov na svobodi), pa tudi obtožb, na katere so morali odgovarjati, ni bilo malo.

Samo Giovanni Squaddara, prvi obtoženec, je moral odgovarjati za dve tatvini, zaradi pobega in zaradi poskušenega težjega umora. Ostali obtoženci, poleg Squaddara in Gasparda, ki je bil že kaznovan in je obtožen zaradi pobega, so bili Giusto Rossi, Marcello Antoni, Lodovico Ban, Alberto Vischetti, Raffaele Lodovico, Andrea Padovan, Guido Alessandri, Stefania Refatti, Pietro Ferluga in Mario Bratanič, vsi obtoženi kraje

Po izjavah obtožencev in prič je začel govoriti javni tožilec Battigi Stabile. Skrbno je pretresel krivdo vsakega posameznega obtoženca; za Gasparda je zahteval 10 mesecev zapora, za Bratanича oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov, za vse ostale je zahteval ugodnosti amnestije. Po obrambi odvetnikov, je sodišče obsodilo Gasparda na 8 mesecev zapora, Bratanича in Rossija pa je zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo. Za vse ostale je obtožence sodišče upoštevalo amnestijo.

GORICA

Slovensko gledališče

V soboto, dne 6. aprila ob 20. uri: «Raztrganci», drama v treh dejanjih, napisal: Matej Bor.

V nedeljo, dne 7. aprila ob 15. uri: «Pesem s ceste», igra v treh dejanjih, spisal: P. Šurek.

V nedeljo, dne 7. aprila ob 20. uri: «Vdova Rošlinka», komedija v treh dejanjih spisal: C. Golar.

Cene prostorom: 80, 60, 40 lir. Stojišče 30 lir.

Promet čez soška mosta

Zavezniška vojaška uprava, goriško področje, javlja:

Jutri, v soboto, bo promet čez oba soška mostova od 8. do 16. ure dovoljen takole:

most 9. avgusta: promet izključno samo za vozila, ki vozijo proti mestu;

pevmški most: promet izključno za vozila, ki vozijo iz mesta.

Področna odredba št. 78.

IMENOVANJE OBČINSKEGA ODBORA V GRADIŠČU

Glede na to, da je bil občinski odbor za občino Gradišče imenovan s področno odredbo št. 49 z dne 4. decembra 1945 in glede na to, da je potrebno imenovati novi odbor, je major C.M.P. James E. Long, guverner za goriško področje, odredil:

1. Področna odredba št. 49 je s tem preklicana.

2. Sledeče osebe so s to odredbo imenovane za občinske odbornike za občino Gradišče: predsednik: Ettore Pattuna; odborniki Anton Franchi, Josip Joso, Anton Perko, Marino Cocolo.

3. Odbor bo imel vse pravice in vse dolžnosti, kakor je določeno v Splošni odredbi št. 11, člen 7.

PULJ

OBVESTILO O POSOJILIH NEMSKIH ORGANIZACIJ V PULJU

Častnik finančnega oddelka Zavezniške vojaške uprave puljskega področja, major M. J. Thornton je izdal naslednje obvestilo:

Dolgovi, ki jih je naredila nemška uprava, Wehrmacht, Organizacija Todt, visoki komisariat in Rüstungskontor:

1. Do zdaj je sprejemal reklamacije proti omenjenim organizacijam puljski finančni urad. V bodoče morajo osebe, ki želijo vložiti reklamacije, predložiti te pismene finančnemu intendantu v Pulju. Ovoji morajo nositi jasen napis: «Dolgovi Wehrmachta (ali organizacije Todt) itd.»

2. Reklamacijam morajo biti priložene listine, ki morajo dokazovati resničnost. Reklamacije proti kaki nemski družbi zaradi vojne škode ne pridejo v poštev na tem mestu in z njimi ne bodo ravnali na podlagi tega postopka.

3. Namen zbiranja teh reklamacij je zagotoviti zvišanje pasivnosti omenjenih družb na področju «A». Zbiranje teh bodo nadaljevali tudi v naprej, dokler ne bo izvedena skrbna preučitev in možnost njihove ureditve.

RADIO

Sobota, 6. aprila

7 glasba za dobro jutro; 7.55 pestra jutranja glasba; 11.30 iz operetnega repertoarja; 12 plesna glasba; 12.30 predavanje v slovenščini; 13.15 sportna poročila; 13.30 orkester «Cetra»; 14 predavanje v ital.; 14.15 pregled vesti; 17 prenos iz Vidma; 18 plesna glasba; 18.30 delavska ura; 19 francoski komponisti, (slov): 19.15 predavanje (slov.); 19.30 oddaja za konec tedna: Istrski večer, (slov); 20.30 opera; 23.20 nočno zahavišče.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

OSEBI, ki razpolaga s 300 do 400 tisoč lirami, ponujam resen posel s solastništvom prvovrstne revijske skupine za gostovanja po Italiji in Švici. Ponudbe: Predal št. 15975 Unione Pubblicità. 15975 Z

E. WALLACE 52.

POTEPUH

Pustolovska zgodba

«Izzivalna?» — Lady Glorija je pogledala kamejo z zadovoljnim nasmehom. — «Grda žival je, Pito, toda tisoč dolarjev ne bi zadostovalo.»

Pito se je smejal.

«Nočem se jeziti. Jutri odpotujem na dopust», je naznanil. «Kako to, da si prišla v Ottawo?»

Milady je pogledala proti sinu.

«Na poti proti domu sva. Bila sva v Sullivanovi hiši v New Yorku. Gustav je želel iti naravnost v Quebec, toda mene je zadržala dolžnost.»

«Stavim, da je bila neprijetna dolžnost», je dejal Pito. «Sumim po tvojem zadovoljnem licu.»

«Vse dolžnosti so neprijetne.»

Glorija je držala v roki dolgo pahljačo iz peres in se pahljala.

«Dolžnost, o kateri govorim, je proti sebi in Gustavu.»

Pito ni pristavil besedice, ker je že vedel, kakšen bo konec razgovora.

«Položaj je sledeč, v kratkih besedah, Pito. Ti si zelo bogat in mi smo zelo ubožni. Gustav je tvoj bratranec v drugem kolenu in dedič naslova. Ker je položaj takšen, se mi zdi malenkostno s tvoje strani, da naju pustiš živeti takšno življenje. Ali ne bi mogel z nekaj črkami olajšati najinih skrbi in revščine?»

«Z drugimi besedami», je dejal Pito dobrohotno, «misliš, da bi pri tolikšnem bogastvu imela pravico na penzijo.»

«Lahko se izražaš neljubeznivo, kakor želiš, toda nobena beseda te ne more oprostiti dolžnosti, ki jih imaš kot najstarejši član družine.»

Gustav Loamer je le poslušal in njegove oči so se srečale s Pitovimi.

«Kaj praviš k tej ne preveč častni zahtevi?»

Gustav je skomignil z rameni, ziožil časopis in ga položil na mizo.

«Mamina zamisel je», je dejal. «Jaz nimam nikakega posla s tem. Razumljivo je, da ne maram živeti od miloščine od nikogar; vendar mislim, da bi nam lahko vsaj nekoliko pomagal, Pito.»

«Vama morebiti ne pomagam?» je mirno vprašal Pito. «Če se ne motim, prepišejo na začetku vsakega leta tisoč dve sto funtov z mojega bančnega računa na ime tvoje matere.»

Lady Glorija se je nasmehnila.

«Kako smešno! Tisoč dve sto funtov! Nekaj gotovega je že, toda spomni se, da je Gustav tvoj upravičeni dedič.»

«Lahko se tudi oženim; kdo mi lahko brani?»

Pito se je sam pri sebi čudil, da je Glorija prekinila potovanje le zato, da mu ponavlja že dolgo znane stvari. Razgovor je bil na las podoben tistemu v Londonu, preden je Pito odpotoval na svoje službeno mesto v Kanado. In če bi beležil besede, bi se popolnoma ujemale z besedami, ki jih je izpregovorila lady Glorija v dolgem razgovoru, ki sta ga imela Parizu, pred tremi leti.

Pito je prisluhnil ko je zaslišal hrup na cesti in se približal oknu.

«Ubogi vrag!» je vzkliknil in pozabil lady Glorijo in dediča.

Prijatelja potepuha je našla policija in prizor, kateremu je bil priča, je kazal, da potepuh ni bil zadovoljen z gostoljubnostjo, katero mu je hotela izkazati kanadska vlada. Suval in brcal je, da bi se rešil.

«Kaj je?» je vprašala lady Glorija Pita preko ramen.

«Ah, nič! Ubogi potepuh, ki je imel v načrtu tako lepo potovanje. Ponoči je nameraval preko reke in se vtihotapiti na vlak, ki pelje v Albany. Zdaj ga bodo pa strpali za rešetke.»

«V samico bi ga naj poslali», je menila milady in si prižgala cigareto.

«Čemu?» je presenečeno vprašal Pito. «Med potepuhi najdeš prav poštene ljudi. Med njimi sem živel v taborišču. Zabavni in zelo romantični so». «Pravi Američan postajaš — ali ne? — celo v simpatiji do potepuhov.»

«Tudi jaz sem potepuh», je odgovoril Pito in si prižgal cigareto.

Glorija je stisnila ustnice in se zamislila.

«Ponoči je nameraval preko reke, prekoračil bi mejo brez potnega lista?»

Misel na potepuha s potnim listom se je zdela Pitu zelo smešna.

«Vsakdo lahko to stori. Če bi želel tako preživeti dopust, bi lahko prišel peš do New Yorka in nazaj. Poznam nekega angleškega potepuha, ki bi me spravil preko reke na obe strani in me ne bi stalo niti centa.»

Glorija je opazovala pepel cigarete z nagubanim čelom.

«Ne verjamem», je dejala.

«Nesramna si, Glorija», je dejal Pito smeje. «Vedno si bila takšna.»

«Misliš, da bi lahko prišel v New York in nazaj? Koliko denarja bi potreboval?»

«Petdeset centov» je takoj odgovoril Pito. «Pa še te bi prinesel nazaj».

«Ne verjamem!» je ponovila Glorija. «Nemogoče je.» Pito je bil užaljen.

«Hočeš staviti?» je vprašal.

«Dragi Pito», je dejala Glorija in utrujeno zamahnila z roko — «kje pa naj vzamem denar za stavo?» Ko je izustila te besede, se je pričela raztreseno igrati s svojo kamejo. Pito je zagrabil za vabo.

«Stavim tisoč funtov proti tvoji kameji, da lahko pešačim tja in nazaj. Načrt mi ugaja. Že ob sami misli uživam.»

Glorija ga je nekaj časa gledala in ni spregovorila.

«Tisoč funtov proti moji kameji? Nujno potrebujem tisoč funtov, Pito; sprejmem stavo.»

Če bi Pito lahko uganil Glorijine račune, bi bil presenečen.

Pito se je odpravil na pot naslednjega jutra ob petih. Lady Glorija in sin sta odpotovala proti Chicagu že z nočnim brzovlakom. V tem mestu je Glorija poznala višjega policijskega častnika, ki je osebno poznal vse kršilce zakonov v državi Illinois.

Za hišo lorda Rochforda je bila velika terasa in kdor pozna Ottawo, jo lahko najde zaradi velikih modrih kitajskih vaz, v katerih rastejo rdeče geranije; s terase je krasen razgled na reko in stolpa cerkve Notre Dame iznad modernih štiriogiatih stavb.

* * *

Drugi dokaz Pitovih posebnosti je bil ta, da si je izbral stanovanje, oddaljeno od guvernerjeve palače, ki jo Kanadci imajo za središče sveta. To pa še ni bilo vse; sicer ni stanoval v palači, toda hodil je spat vanjo.

(Nadaljevanje prihodnjič)